

Gosen skole

Postadr.: Sophus Buggesgate 13,
4041 Hafrsfjord
Besøksadr.: Sophus Buggesgate 13
Telefon: 51599300 Faks: 51599301
E-post:
gosen.skole@stavanger.kommune.no
www.stavanger.kommune.no
Org.nr.: NO 964 965 226

Møtereferat

Gruppe: FAU – Gosen skole
Møtested: Gosen skole, møterommet ved hovedinngangen
Møtedato /tid: Onsdag 4. mars 2020, 19:00 – 21:00
Deltakere: Paul Fiskaaen, Tove Elisabeth Geijer, Carl Rees Halvorsen, Bente Jansen, Mari Mæland Nilsen, Elisabeth Hauge Larsen, Ninette Hoem Hegre, Anne Merete Gilje, Elin Gruehagen, Martin Lillesand, Lars Nysæther, Tone Aanderaa Kiste, Arild Stian Myklebust, Nils Alexander Hoem Hegre
Kopi til: Rektor

Sak nr.:

10/20	Møtereferat fra 22. januar godkjent
11/20	Møteinnkalling og sakliste godkjent
12/20	Orientering v/rektor Rektor var ikke tilstede. Det var ingenting spesielt å ta opp.
13/20	Saker til samarbeidsutvalg (SU) Fast sak på FAU-møtet. Saker til SU drøftes på FAU-møtet. Det er fremdeles krevende å komme i havn med økonomien, skolen jobber systematisk for å komme i mål. Leirskole blir bestemt i april, ennå ikke ferdig behandlet i kommunen. Fordelingen av penger mellom Gosen fritid og Revyen er viktig for skolen. Til nå har mye av inntektene blitt ført mot Gosen fritid og utgiftene ført mot skolen. Det jobbes med å få en balansert økonomi, men det skal ikke gå ut over revyen.

	<p>Det som også er en viktig sak for skolen er å få inkludert STOLT elevene i revyen. Det er også viktig å få kommunisert ut info til alle foresatte</p>
14/20	<p>Utsjekk og gjennomgang av FAU-oppgaver:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skolemiljøutvalget <ul style="list-style-type: none"> ○ En kort gjennomgang av elevundersøkelsen og skolen jobber med resultatene både blant lærere og i klassene. Gosen skole ligger over landsgjennomsnittet på trivsel. Resultatene fra elevundersøkelsene settes opp som orientering fra skolen i neste FAU-møte. Spørsmål fra FAU: Hvordan sikre at resultatene følges opp over tid og ikke bare i kort tid etter undersøkelsen? • Natteravnstyret <ul style="list-style-type: none"> ○ Det har vært stort frafall og de har nå tatt grep. Etter en nøye gjennomgang av alle lister, viser det seg at mange av de som har blitt satt opp på vakt, sluttet på Gosen for mange år siden. I underkant av 1/3 av de på listene, var villige til å fortsette som natteravn. ○ Det har også vært en gjennomgang av rapportene fra de siste 1 ½ årene som viser at det skjer veldig lite i bydelen. Bedre å gjerne jobbe litt mer målrettet eller tilby vår hjelp til andre bydeler. ○ Innspill her ble <ul style="list-style-type: none"> ▪ Noen dager bør vi holde oss her f.eks. ved tilstelninger, 16.05 osv. ▪ Kanskje ta noen turer til byen ▪ Være tilstede på bussen og holdeplasser ▪ Få innspill fra uteseksjonen om hva de tenker og hører fra ungdommen, sånn at vi gjerne kan være der ting skjer. • Årsmøte FAU m/tema (se egen sak) • Dugnad vår <ul style="list-style-type: none"> ○ Onsdag 13. mai • Sommerball • Trafikksikkerhet <ul style="list-style-type: none"> ○ Her har elevrådet kontakt med Trygg Trafikk
06/20	<p>Juleball – refleksjoner rundt arrangementet. Hva fungerte bra / ikke så bra? Bør det gjøres noen endringer neste skoleår?</p> <p>Følges opp videre når skolen har fått sett på det.</p>
07/20	<p>Julemarked - refleksjoner rundt arrangementet, hensikt og gjennomføring.</p> <p>Følges opp videre når skolen har fått sett på det.</p>

15/20	<p>Foreldremøter</p> <ul style="list-style-type: none"> • Foreldremøte arrangert av FAU – status Ønsker å ha foredrag fra Trude Håvik ang. skolevegring. Bør ha for foreldre og elever samme dag. Beste dato er 16/4 eventuelt 28/4. <ul style="list-style-type: none"> ○ Be om tilbakemelding fra foresatte om hvor mange som kommer (da ser vi om vi må bruke gymsalen) ○ Tilrettelegge opplegg for både elever og foresatte ○ Agenda – fravær i skolen (skolevegring/angst) ○ Viktig å få kommunisert ut at dette er for alle og ikke bare de som har vegring/angst. At problemstillingen kan komme senere og at du får med konkrete tiltak som kan hjelpe. ○ Kanskje få dratt dette inn i skolen som et rollespill/gruppe oppgave slik at også elevene blir bevisste på dette – enten det gjelder en selv eller en venn. ○ Viktig å nå frem til mottaker, via mail og skolens hjemmeside. Kanskje sende ut en SMS som påminnelse. • Foreldremøte arrangert av KFU – mulighet for å delta ved en annen skole <ul style="list-style-type: none"> ○ Vi kan få delta på Ullandhaug skole. De har samme dato som oss. Venter på skriftlig bekreftelse. Gosen kommer ikke til å ta dette temaet opp igjen, men de som vil kan gå. <p>PMN: Pga. korona er foreldremøter utsatt på ubestemt tid.</p>
16/20	<p>Orientering om høring om vurdering, eksamen og eksamensordninger i læreplanene.</p> <p>Les høringsnotatene og svar på høringen</p> <p>Vi fokuserer på følgende tema:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Del 1 Høringsnotat om forslag til endringer i bestemmelser om vurdering som følge av fagfornyelsen: <ul style="list-style-type: none"> ○ 7. Karakter i orden og i oppførsel ○ 8. Samtale om utvikling • Del 2 Høringsnotat om forslag til endringer i bestemmelser om eksamen <ul style="list-style-type: none"> ○ 10. Spørsmål om trekkordning <p>Kommentarer og innspill til dette punktet blir lagt som et eget vedlegg.</p>
17/20	<p>17.maifeiring – bidrag fra Gosen</p> <p>Toget skal gå på Madla, nøyaktig trasé er ennå ikke godkjent av kommunen. Det er krevende å få til et felles arrangement på den korte tiden som er igjen og i år blir det derfor felles tog, men ikke felles arrangement i etterkant. Selv det å arrangere tog vil kreve en del ressurser, og FAU ved alle skolene (Gosen, Madlavoll, Madlamark, Revheim, Hafrsfjord og Sunde) må derfor stille med anslagsvis 10</p>

	<p>foreldre per skole som bl.a. kan hjelpe til med å passe på trafikken langs togtruten.</p> <p>PMN: 17.maitog/feiring vil avhenge av korona-utviklingen.</p>
18/20	<p>Love og retningslinjer for innsamling av penger til klassekasse</p> <p>Forslag til rammer for klasseturer</p> <p>Sak tas på møtet 22. april</p>
19/20	<p>Info fra klassene</p>
20/20	<p>Eventuelt</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fotograf for klassebilde – FAU har blitt kontaktet av fotograf som mener han har et veldig godt tilbud. Sak utsettes til neste møte. • Koronavirus <ul style="list-style-type: none"> ○ Noen av elevene er i høyrisikogruppen og føringene for hvordan du skal opptre ligger på hjemmesiden. FAU mener allikevel at skolen bør innføre tiltak som kan redusere smittefaren og at lærerne i størst mulig grad unngår aktiviteter som innebærer fysisk kontakt mellom elever (f.eks. pardans, gruppearbeid o.l.). ○ Lærerne må gi nyansert informasjon til elevene slik at de forstår at Koronaviruset ikke normalt vil være farlig for friske elever, men at tiltakene er viktige for å ivareta de mer utsatte elevene. • Kommunikasjon og beredskap <ul style="list-style-type: none"> ○ Hva slags kommunikasjonskanaler har skolen/ kommunen til benyttelse mot foresatte ved større hendelser? Rektor bes orientere om dette på neste møte.

Høring- forslag til endringer i bestemmelser om vurdering

Uttalelse - FAU v/Gosen skole (ungdomsskole i Stavanger)

Status	Innsendt til Utdanningsdirektoratet Innsendt og bekreftet av instansen via: tone@kiste.no
Innsendt av	Tone Aanderaa Kiste
Innsenders e-post:	tone@kiste.no
Innsendt dato	05.03.2020
Hvilken instans representerer du?:	FAU v/Gosen skole (ungdomsskole i Stavanger)
Stilling	Annet (Offentlig) FAU-leder

Del 1 Høringsnotat om forslag til endringer i bestemmelser om vurdering som følge av fagfornyelsen

1. Innledning

Vi foreslår i det følgende flere endringer i reglene om vurdering (forskrift til opplæringsloven kap. 3 og 4 og forskrift til friskoleloven kap. 3) som følge av fagfornyelsen.

Oppsummert foreslår vi at

- høringsinstansene bes om å vurdere om lærelyst skal tas inn i formålet med vurdering i fag (undervisvurdering)
- kompetansemålene fortsatt skal være grunnlaget for vurdering i fag, men understreker at disse må forstås i lys av teksten om faget
- ordensreglementet beholdes som grunnlaget for vurdering i orden og i oppførsel, men høringsinstansene bes om å gi innspill på hva som taler for og hva som taler mot å beholde karakterene i orden og oppførsel, samt å vurdere om det er behov for endring
- det tas inn en ny samlet bestemmelse som gjelder både samtale om faglig utvikling og samtale om sosial og annen utvikling
- bestemmelsene om undervisvurdering omstruktureres og at prinsippene for undervisvurdering tydeliggjøres
- «breitt vurderingsgrunnlag» erstattes med at eleven skal få mulighet til å vise kompetansen sin på flere og varierte måter
- realkompetansevurdering skal skje av to fagpersoner

2. Bakgrunn

2.1. Fagfornyelsen

Bakgrunnen for fagfornyelsen er Meld. St. 28 Fag – Fordypning – Forståelse. En fornyelse av kunnskapsløftet.

De nye læreplanene i Kunnskapsløftet (LK20) og Kunnskapsløftet samisk (LK20S) skal gjøre barn og unge bedre i stand til å møte og finne løsninger på dagens og framtidens utfordringer.

Fagfornyelsen skal bidra til et verdiløft for skolen, og elevene skal lære mer gjennom å lære bedre. Det skal bli god sammenheng mellom formålsparagrafen, overordnet del og læreplaner for fag. Målet med fagfornyelsen er også å gjøre opplæringen mer relevant og gi elevene bedre muligheter for dybdelæring. Læreplanene skal være gode verktøy for lærerne.

De nye læreplanene for grunnskolen og for de felles gjennomgående fagene i videregående skole skal tas i bruk fra høsten 2020. Programfagene på studieforbereende utdanningsprogram og på yrkesfaglige utdanningsprogram er også omfattet av fagfornyelsen. Regelverket om vurdering kan ikke kun endres med tanke på grunnskolen og gjennomgående fag. Det er også viktig å se konsekvenser for programfag på studieforbereende og yrkesfaglige utdanningsprogram.

2.2. Oppdraget

I oppdragsbrev 03-17 om fagfornyelsen står det at Utdanningsdirektoratet skal foreslå å «revidere og forenkle kapittel 3 i forskrift til opplæringsloven i lys av de endringene som gjøres i læreplanverket». Kap. 3 i forskriften gjelder individuell vurdering i grunnskolen og videregående opplæring.

Oppdraget skal ses i lys av andre tiltak i oppdragsbrev 03-17, og føringer fra departementet om at eksisterende sluttvurderingsordninger, som standpunkt karakterer og eksamens karakterer, skal beholdes.

Endringer i kap. 3 i forskrift til opplæringsloven (heretter forskriften) vil også medføre endringer i forskriften kap. 4 og forskrift til friskoleloven kap. 3.

I prosessen har vi involvert Sametinget, partene i strategien for fagfornyelsen og fylkesmannsembetene.

2.3. Annet pågående arbeid

Både Opplæringslovutvalget og Lied-utvalget leverte sine rapporter i desember 2019. Begge utredningene vil bli sendt på høring i løpet av januar 2020. Regjeringen tar deretter sikte på å følge opp utredningene med en stortingsmelding om videregående opplæring og et samlet høringsnotat med regjeringens forslag til ny opplæringslov våren 2021. Arbeidet vil trolig også føre til større endringer i forskrift til opplæringsloven.

I arbeidet med dette høringsnotatet vurderte vi også blant annet følgende tematikk:

- gjøre større endringer i struktur og delkapittelinndeling
- fjerne oppramsingen av kandidater i bestemmelsene
- se på roller og ansvar
- endre fag- og svenneprøven

Vi mener imidlertid det er mest hensiktsmessig å vurdere disse punktene nærmere i forbindelse med oppfølgingen av de to utvalgene. Vi foreslår derfor ikke endringer på disse punktene nå.

Forslagene til endringer i kap. 4 må også ses i lys av utvalgenes utredninger, og at flere oppgaver på voksenfeltet skal flyttes til Kompetanse Norge fra 2020.

Vi har også fått innspill om at kravet til varsel ved fare for å få ikke vurdert (IV) bør begrenses. Spørsmålet har sammenheng med fraværgrensen og krav om varsel ved fare for IV ved halvårsvurdering midt i skoleåret. Eventuelle endringer her må ses i sammenheng med den endelige evalueringen av fraværgrensen som skal være klar i 2020. Vi foreslår derfor ikke endringer på dette punktet nå.

3. Formålet med vurdering i fag

3.1. Gjeldende rett

Formålet med vurdering i fag er å fremme læring underveis (vurdering for læring) og uttrykke kompetanse både underveis og ved avslutningen av opplæringen i faget (vurdering av læring). Det står i gjeldende forskrift § 3-2 og forskrift til friskoleloven § 3-2. Formålet gjelder for all vurdering.

3.2. Vår vurdering

Formålet med vurdering skal fortsatt være både å fremme læring og å uttrykke kompetanse. Det kan imidlertid også være aktuelt å supplere bestemmelsen noe i lys av fagfornyelsen. Overordnet del av læreplanverket viser til at «Skolen skal legge til rette for læring for alle elever og stimulere den enkeltes motivasjon, lærelyst og tro på egen mestring.» **Feil! Hyperkoblingsreferansen er ugyldig.** Det står også i opplæringsloven § 1-1 (formålsparagrafen) at «Skolen og lærebedrifta skal møte elevane og lærlingane med tillit, respekt og krav og gi dei utfordringar som fremjar danning og lærelyst».

Lærelyst, motivasjon og mestring henger tett sammen. Vurdering kan både fremme og hemme læring og lærelyst, og har stor betydning for utviklingen av selvfølelse og opplevelse av usunt stress. Å gi elever og lærlinger opplevelsen av å få til noe samtidig som man utfordrer dem, kan være en vanskelig balanse.

På den ene siden kan det bli tydeligere at vurderingspraksisen har betydning for elever og lærlingers lærelyst og selvfølelse, dersom lærelyst tas inn som en del av formålet med vurdering. På den andre siden er det viktig at lærere og instruktører ikke oppfatter dette som et krav om at all vurdering må bidra til lærelyst. Dette er grunnen til at det foreslås inn i den overordnede bestemmelsen om formål, og ikke i en bestemmelse om rettigheter eller plikter. At underveisvurderingen skal gi god tilbakemelding og veiledning er en beskrivelse av hva som ligger i underveisvurderingen. Vi mener derfor at det er tilstrekkelig at dette kommer frem i bestemmelsen om underveisvurdering, og foreslår at det ikke nevnes i omtalen av formålet.

3.3. Vårt forslag

Vi foreslår at formålet med og grunnlaget for vurdering inngår i en ny felles bestemmelse. Vi ber høringsinstansene om å ta stilling til om lærelyst skal inngå i formålet med vurdering i fag. Det vil være nytt at det vises til lærelyst i denne bestemmelsen. Dersom det er ønskelig å ta lærelyst inn i formålet, foreslår vi at ny § 3-3 første ledd skal lyde:

«Formålet med vurdering i fag er å fremme læring og bidra til lærelyst undervegs, og å gi informasjon om kompetanse undervegs og ved avslutninga av opplæringa i faget.»

❓ **Mener du/dere det bør tas inn i bestemmelsen at formålet med vurdering blant annet er å bidra til lærelyst underveis?**

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

4. Grunnlaget for vurdering i fag

4.1. Gjeldende rett

Grunnlaget for vurdering i fag er kompetansemålene i læreplanene for fag slik de er fastsatt i læreplanverket. Det følger av forskriften § 3-3 og forskrift til friskoleloven § 3-3. Kompetansemålene er altså grunnlaget både for underveisvurderingen, eksamenskarakterene, standpunkt karakterene og karakterene til fagprøver og svenneprøver.

4.2. Vår vurdering

Det er klart at grunnlaget for vurdering i fag fortsatt bør være kompetansemålene i faget. Samtidig legger fagfornyelsen vekt på å se de ulike sidene av faget i sammenheng. I overordnet del står det at fagenes kompetansemål må "ses i sammenheng med hverandre og på tvers av fag", samtidig som de også skal "forstås i lys av formålsparagrafen og de øvrige delene av læreplanverket". Derfor har vi vurdert om andre deler av læreplanverket bør inngå som en del av grunnlaget for vurdering i fag. Vi har også fått innspill om at grunnlaget for vurdering i underveisvurderingen og sluttvurderingen ikke nødvendigvis bør være det samme.

Overordnet del utdyper verdigrunnlaget og prinsippene som skal prege opplæringen. Den ligger til grunn for læreplanene og kompetansemålene i fagene. Overordnet del retter seg imidlertid mot den generelle opplæringen, og ikke hvert enkelt fag. Det er understreket i forarbeidene. **Feil! Hyperkoblingsreferansen er ugyldig.**

Teksten «Om faget» i læreplanene handler om fagets relevans for eleven/lærlingen, samfunnet og arbeidslivet, fagets verdigrunnlag, kjerneelementer i faget, tverrfaglige tema og grunnleggende ferdigheter i faget. I Kunnskapsdepartementets retningslinjer for utforming av læreplaner i LK20 står det at «Kompetansemålene er grunnlag for vurdering ..., men vurdering av elevens/lærlingens kompetanse skal også skje i lys av teksten Om faget.» Vi mener en slik henvisning i forskriften kan føre til at lærerne blir mer bevisst på sammenhengen mellom de ulike delene av læreplanverket.

Tekstene om underveisvurdering og standpunkt karakter er ikke en del av kompetansemålene. De er ment som en støtte til lærere/instruktører i underveis- og sluttvurderingen. Tekstene er ment å utdype hvordan vurdering skal skje, i tråd med forskriften, men vil ikke i seg selv være en del av grunnlaget for vurdering.

I opplæringen kan lærer og instruktør trekke inn sosial læring og se flere fag i sammenheng. Tilbakemeldingene og veiledningen som gis i underveisvurderingen i fag, skal likevel gjelde

elevens og lærlingens kompetanse i det konkrete faget og hvordan de kan utvikle kompetansen videre. Verken sosiale aspekter, fravær, orden eller oppførsel skal inngå i det som skal vurderes i fag. Det er viktig at det er klart for elevene og lærlingene hva de skal vurderes i på alle stadier av opplæringen, og hva de kan klage på i sluttvurderingen. Det taler for at grunnlaget for sluttvurdering og underveisvurdering fortsatt bør være det samme, slik som i dag.

4.3. Vårt forslag

Vi mener at grunnlaget for vurdering i likhet med i dag må være kompetansemålene, men foreslår at det tas inn i forskriften at kompetansemålene skal forstås i lys av teksten «Om faget» i læreplanen. Vi foreslår at grunnlaget for vurdering er det samme for underveisvurdering og sluttvurdering.

Forslag til ny § 3-3 andre ledd skal lyde:

«Grunnlaget for vurdering i fag er kompetansemåla i læreplanen i faget. Kompetansemåla skal forståast i lys av teksten om faget i læreplanen.»

? **Bør det tas inn i forskriften at kompetansemålene skal forstås i lys av teksten om faget?**

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

5. Formålet med vurdering i orden og i oppførsel

5.1. Gjeldende rett

I forskriften § 3-2 og forskrift til friskoleloven § 3-2 står det at formålet med vurdering i orden og oppførsel er å «*bidra til sosialiseringprosessen til eleven, skape eit godt psykososialt miljø og gi informasjon om eleven sin orden og åtferd*».

5.2. Vår vurdering

Vi foreslår noen små endringer i formålet med vurdering i orden og oppførsel.

Sosial læring er et sentralt begrep i overordnet del. Der står det blant annet at «Å kunne sette seg inn i hva andre tenker, føler og erfarer, er grunnlaget for empati og vennskap mellom elevene. Dialog står sentralt i sosial læring, og skolen skal formidle verdien og betydningen av en lyttende dialog for å takle motstand.» Vi foreslår derfor at vurderingen i orden og i oppførsel skal fremme «sosial læring», i stedet for å bidra til sosialiseringprosessen.

Videre foreslår vi at vurderingen skal «bidra til eit trygt og godt skolemiljø». Dette har sammenheng med at nytt kap. 9 A (som ble innført i 2017) viser til at alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø, ikke et godt psykososialt miljø, som sto i tidligere kap. 9a.

5.3. Vårt forslag

Vi foreslår noen mindre endringer i formålet med vurdering i orden og oppførsel for å tilpasse bestemmelsen bedre til fagfornyelsen og gjeldende regelverk om skolemiljø.

Forslag til ny § 3-4 første ledd skal lyde:

«Formålet med vurdering i orden og i åtfærd er å fremme sosial læring, bidra til eit trygt og godt skolemiljø og gi informasjon om orden og åtfærd.»

? Bør det vises til at formålet med vurdering i orden og oppførsel blant annet er å fremme sosial læring?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

6. Grunnlaget for vurdering i orden og i oppførsel

6.1. Gjeldende rett

Grunnlaget for vurdering i orden og oppførsel er i dag skolens ordensreglement, jf. forskriften § 3-5 og forskrift til friskoleloven § 3-5. Ordensreglementet er fastsatt med hjemmel i opplæringsloven § 9 A-10. Det skal gis både underveisvurdering og sluttvurdering i orden og i oppførsel.

I forskriften § 3-5 er det nærmere forklart hva som ligger i orden og i oppførsel. Der står det at grunnlaget for vurdering i orden er knyttet til om eleven er forberedt til opplæringen, og hvordan arbeidsvanene og arbeidsinnsatsen er. Det innebærer blant annet om eleven er punktlig, følger opp arbeid som skal gjøres, og har med nødvendige læremiddel og utstyr. Det står at grunnlaget for vurdering i oppførsel er knyttet til hvordan eleven oppfører seg ovenfor medelever, lærere og andre ansatte i og utenfor opplæringen. Det innebærer blant annet om eleven viser hensyn og respekt for andre.

6.2. Vår vurdering

Grunnlaget for vurdering i orden og oppførsel må fortsatt være skolens ordensreglement. Dette følger også av opplæringsloven § 9 A-10. Eventuelle justeringer i grunnlaget for vurdering i orden og oppførsel må dermed følge av loven.

I forskriften § 3-5 står det at «grunnlaget for vurdering [...] er knytt til». Dette er en forklaring av begrepene, og ikke en del av grunnlaget for vurderingen. Det kan framstå som om forskriften setter føringer for hva som skal inngå i et ordensreglement. Vi foreslår derfor å ta bort begrepet «grunnlag for vurdering» fra denne forklaringen. Vi foreslår også å kutte ned på omtalen av hva som er orden og oppførsel i forskriften, da det kan oppfattes som en uttømmende oppramsing, og gi et feilaktig syn på hva som skal vurderes. Dersom det for eksempel ikke står i ordensreglementet at arbeidsinnsats skal inngå i ordenskarakteren, vil den heller ikke gjøre det, til tross for at dette følger av forskriften.

Vi mener det er tilstrekkelig at det står i forskriften at vurdering i orden har sammenheng med om eleven er forberedt, punktlig og følger opp arbeid, og at vurdering i oppførsel har sammenheng med om eleven viser hensyn og respekt for andre. En slik forklaring er også i tråd med overordnet del, der verdier som empati og hensynsfullhet trekkes frem. Vi mener dette tar opp i seg det som det i dag vises til i bestemmelsen, samtidig som det ikke fremstår som en uttømmende oppramsing.

Vi foreslår å videreføre at det skilles mellom kompetanse i fag og orden og oppførsel og at det skal tas hensyn til forutsetninger. Vi foreslår også å videreføre punktet i dagens § 3-5 siste ledd om at det vanligvis ikke skal legges avgjørende vekt på enkelthendelser.

6.3. Vårt forslag

Vi foreslår at formålet med og grunnlaget for vurdering i orden og i oppførsel inngår i en ny felles bestemmelse.

Vi foreslår ikke å endre på grunnlaget for vurdering i orden og i oppførsel jf. loven § 9 A-10, men å kutte ned på forklaringen av hva orden og oppførsel er i bestemmelsen.

Forslag til ny § 3-4 andre ledd skal lyde:

«Grunnlaget for vurdering i orden og i åtfærd er ordensreglementet til skolen, jf. opplæringslova § 9 A-10. Elevane skal vere kjent med skolen sitt ordensreglementet.

Orden har samband med om eleven er førebudd, punktleig og følgjer opp arbeid.

Åtfærd har samband med om eleven viser omsyn og respekt for andre.

Kompetanse i fag skal ikkje inn i vurderinga i orden eller i åtfærd. Det skal tas omsyn til føresetnadene til eleven.

Til vanleg skal det ikkje leggjast avgjerande vekt på enkelthendingar; unntaket er dersom enkelthendinga er særleg klanderverdig eller grov.»

? Kan det kuttes ned på forklaringen av hva som er orden og hva som er oppførsel i bestemmelsen?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

7. Karakter i orden og i oppførsel

7.1. Gjeldende rett

Karaktersystemet i orden og i oppførsel er i dag regulert i forskriften § 3-6 og forskrift til friskoleloven § 3-6. Der står det at det før 8. årstrinn skal gis vurdering uten karakter, mens det fra og med 8. årstrinn og i videregående opplæring skal gis vurdering med karakter.

Karakterene er God (G), Nokså god (Ng) og Lite god (Lg). Elever med normal god orden eller oppførsel vil få karakteren "God". Det er kun ved klare eller ekstraordinære avvik fra dette at man kan bli satt ned til "Nokså god" eller "Lite god".

Karakteren skal i utgangspunktet settes etter en helhetlig vurdering, men vil kunne bli satt ned på grunn av en særlig klanderverdig eller grov enkelthendelse, jf. forskriften § 3-5.

7.2. Vår vurdering

Karakterene i orden og i oppførsel likner ikke karakterene i fag. Det innebærer at elevene ikke vil få bedre karakter dersom de viser ekstra god orden eller oppførsel. Karakterene har slik sett vært innrettet på hva elevene ikke må gjøre.

Det kan argumenteres med at et karaktersystem uten mulighet for forbedring, ikke er i tråd med tankegangen om sosial læring og det å lære å lære i fagfornyelsen. Et annet argument er at daglig preventivt arbeid for god orden og oppførsel og god oppfølging av hver enkelt er viktigere enn å bruke tid på å sette en karakter.

På den andre siden kan risikoen for å få en nedsatt karakter i orden eller i oppførsel ha en oppdragende effekt på elever. Norge har dessuten et vurderingssystem der man skiller tydelig mellom fag og innsats, fravær, orden og oppførsel, i motsetning til mange andre land. At vi har karakterer i orden og i oppførsel kan være med på å skape et tydelig skille til karakterer i fag, slik at disse ikke blir påvirket av hverandre.

I likhet med karakterer i fag, vil karakterene i orden og oppførsel stå på et vitnemål, men de har ikke noen formell funksjon ved inntak til videregående opplæring eller opptak til høyere utdanning. Karakterene gjelder kun for elever, ikke for voksne eller for de som får opplæring i bedrift. De vil følge med også ved senere jobbsøknader, særlig dersom man ikke tar høyere utdanning. I arbeidslivet finnes ikke tilsvarende ordning. Her vil de fleste situasjoner løses ved å snakke med den ansatte, selv om alvorlige forhold kan gi grunnlag for oppsigelse eller avskjed.

Det har vært forsøk uten karakterer i orden og oppførsel på flere skoler i Rogaland. Forsøket gjaldt både for halvårsvurdering med karakter og standpunktkarakter. Forsøket på den første skolen ble innvilget i 2014-15. Forsøket ble utvidet og gjaldt skoleårene 2017-18 og 2018-19 for seks videregående skoler på alle årstrinn. Læringsmiljøsenderet har evaluert forsøket, og endelig rapport forelå 1. november 2019 **Feil! Hyperkoblingsreferansen er ugyldig.**

7.3. Forslag

Vi ønsker å høre om det bør gjøres endringer i dagens karakterer i orden og oppførsel.

❓ Hva taler for å beholde karakterene i orden og i oppførsel?

Karakter i orden kan være oppdragende (skjerper seg hvis det nærmer seg nedsatt karakter)

❓ Hva taler imot å beholde karakterene i orden og i oppførsel?

- Trynefaktor – ulik praksis
- Virker mot sin hensikt for de som trenger sosial veiledning
- Mye viktigere at læreren bruker tid og energi på å hjelpe og veilede eleven til å forbedre orden og oppførsel når situasjoner oppstår enn å sette en anmerkning.
- Karakterer kommer gjerne lenge etter aktuelle hendelser og det er derfor også mye mer krevende å ta tak i problemet.

❓ Bør karakteren i orden og i oppførsel beholdes, eller bør en eller begge karakterer fjernes?

2. Kun karakteren i orden bør beholdes

- KaraMå erstattes med andre virkemidler (dialog og referanse ved søking)
- Erfaringer fra prøveskolene bør tas på alvor og legge grunnlag for ny praksis.

8. Samtale om utvikling

8.1. Gjeldende rett

Elever, lærlinger og lærekandidater har rett til en samtale med kontaktlæreren eller instruktøren om sin utvikling i forhold til kompetansemålene i fagene minst én gang hvert halvår. Det følger av forskriften § 3-11 tredje ledd. Samtalen kan gjennomføres i forbindelse med halvårsvurderingen uten karakter, jf. forskriften § 3-13 og foreldresamtalen i forskriften kap. 20.

Eleven, lærlingen og lærekandidaten har også rett til jevnlig dialog med kontaktlæreren eller instruktøren om annen utvikling. Dialogen skal handle om deres utvikling i lys av opplæringsloven § 1-1 som regulerer formålet med opplæringen, generell del av læreplanverket og prinsippene for opplæringen i læreplanverket. Dette står i forskriften § 3-8. Tilsvarende bestemmelser følger av forskrift til friskoleloven §§ 3-8 og 3-11.

8.2. Vår vurdering

8.2.1. Samtale om faglig utvikling

I en høring av endringer i forskriften våren 2015 ble elevsamtalen omtalt. Vi foreslo da å oppheve eller endre på dagens elevsamtale. Et stort flertall av høringsinstansene ønsket da å beholde retten til en halvårlig samtale.

Vi foreslår derfor å beholde en samtale om faglig utvikling i et eget ledd i ny bestemmelse. Vi mener at samtalen fortsatt bør kunne gjennomføres i sammenheng med foreldresamtalen i forskriften § 20-3 og § 20-4 der det er naturlig, og der eleven er under myndighetsalder. Henvisningene og omtalen av dette i § 20-3 og § 20-4 må endres tilsvarende.

Halvårsvurdering skal etter 8. årstrinn gis midt i opplæringsperioden og ved slutten av opplæringsåret, jf. forskriften § 3-13. Erfaringer fra felles nasjonalt tilsyn viser at mange skoler ikke gir halvårsvurdering på rett tidspunkt. For å unngå forvirring om tidspunkt for elevsamtale og halvårsvurdering, foreslår vi å ikke vise til at samtalen kan gjennomføres i sammenheng med halvårsvurderingen i den nye bestemmelsen. Dersom man følger kravene til halvårsvurderingen, og samtalen, er det imidlertid ikke noe i veien for å fortsatt se disse i sammenheng.

8.2.2. Samtale om sosial og annen utvikling

Høringssvarene fra 2015 tyder på at det er uklart hva dagens bestemmelse om annen utvikling faktisk omfatter. I utgangspunktet gjelder annen utvikling det som verken ligger innenfor hvert enkelt fag eller er direkte knyttet til ordensreglementet. I praksis er det imidlertid ikke et klart skille. En dialog om faglig utvikling, orden eller oppførsel kan f.eks. omfatte sosiale forhold eller andre forutsetninger.

I høringen i 2015 mente et flertall av de som ønsket å beholde elevsamtalen at innholdet burde endres. Mange instanser viste til at skolen og eleven selv bør kunne bestemme innholdet ut fra hva det er behov for. Flere viste også til at de brukte samtalen til å snakke om skolemiljø og motivasjon ved behov.

Sosial læring og utvikling, sosiale ferdigheter, tillit, vennskap og respekt omtales i overordnet del. Å nevne sosial utvikling eksplisitt i bestemmelsen, kan skape større forståelse for den enkelte elevs situasjon og utfordringer, og være med på å fremme både trivsel og læringsutbytte.

Vi foreslår etter dette et felles ledd som gjelder både sosial utvikling og annen utvikling. Dette er ment å integrere det som i dag står i forskriften § 3-8. Overordnet del omtaler mye av det som i dagens forskrift kalles «anna utvikling», og vi foreslår derfor at det henvises til den i bestemmelsen.

Vi mener at tidspunktet for en samtale om sosial og annen utvikling må avhenge av behov. Noen vil ha behov for en slik samtale ofte, mens andre sjelden vil ha behov for samtale. Dagens samtale om annen utvikling skal heller ikke være en enveis vurdering, men en dialog der også eleven og lærlingen skal få anledning til å gi tilbakemelding. Dersom samtalen er knyttet opp mot behov, står også lærer og instruktør friere til å ta opp det de ønsker og ser på som viktig. Man må imidlertid se det i lys av retten til sosial-pedagogisk rådgivning (§ 22-2), særlig dersom behovet skulle forekomme svært ofte.

8.2.3. Samtale med hvem?

I dag ligger både ansvaret for dialog om annen utvikling og elevsamtalen til kontaktlærer/instruktør i forskriften. Rektor eller skoleeier kan bestemme at faglæreren kan gjennomføre samtalen for sitt fag i stedet for kontaktlæreren, jf. rundskriv om individuell vurdering Udir-5-2016.

Kontaktlæreren har et særlig ansvar for de praktiske, administrative og sosialpedagogiske gjøremålene som gjelder klassen/basisgruppen og elevene der, jf. opplæringsloven § 8-2 andre ledd. De kjenner gjerne eleven best og er ofte nærmest når det gjelder sosiale spørsmål. Det kan derfor framstå som naturlig å vise til at kontaktlæreren har denne formelle rollen når det gjelder samtalen om sosial utvikling og andre forhold. Det er imidlertid viktig at kontaktlæreren har god kontakt med faglærerne, og at de samarbeider.

Vi ønsker ikke å hindre rektor eller skoleeier fra å velge en løsning der faglærer gjennomfører samtalen i sitt fag i stedet for kontaktlæreren. Særlig på videregående kan det være naturlig at faglærer har samtalen om det faglige. Vi foreslår derfor at det ikke står eksplisitt i bestemmelsen at det er kontaktlæreren som skal gjennomføre samtalen i fag, men at elevene har krav på en samtale om deres utvikling i alle fag. Vi foreslår at dette utdypes i merknader til bestemmelsen. Et slikt forslag er også i tråd med tilbakemeldingen i høringen i 2015, der det var uenighet om hvem som burde gjennomføre samtalen i fag.

Vi påpeker at det er viktig at det fortsatt er et skille mellom lærerens og instruktørens oppgave og den sosial-pedagogisk rådgivningen (etter forskriften § 22-2), som skal utføres av noen med relevant kompetanse på området.

Selv om lærlinger, lære kandidater og praksisbrevkandidater har rett til et godt arbeidsmiljø i kraft av å være arbeidstakere og har rett til medarbeidersamtale, ønsker vi ikke å redusere deres mulighet til å ha en samtale etter forskrift til opplæringsloven. Instruktøren i lærebedriften vil ha ansvaret for å ha en samtale med lærlingen, lære kandidaten og praksisbrevkandidaten.

8.3. Vårt forslag

Vi foreslår at det skal etableres en ny paragraf om samtale om utvikling i ny § 3-7. Vi foreslår at denne bestemmelsen har to ledd. Ett ledd om faglig utvikling, og ett om sosial utvikling og andre forhold.

Første ledd er i stor grad en videreføring av elevsamtalen som i dag står i forskriften § 3-11. Det er nytt at det ikke vises til hvem som skal ha samtalen, og at det ikke vises til at samtalen kan gjennomføres sammen med halvårsvurderingen uten karakter.

Andre ledd er i stor grad en videreføring av dagens § 3-8 om annen utvikling, men det er nytt at det også vises til sosial utvikling og at retten gjelder ved behov. Det er nytt at det vises til overordnet del. Det må gjøres tilsvarende endringer i forskriften § 20-3 og § 20-4.

Forslag til ny § 3-7 skal lyde:

«§ 3-7 Samtale om utvikling

Elevlar, lærlingar, lære kandidatar og praksisbrevkandidatar har minst ein gong kvart halvår rett til ein samtale om deira utvikling i faga. Den kan gjennomførast i samband med samtalen med foreldra etter § 20-3 og § 20-4.

Elevlar, lærlingar, lære kandidatar og praksisbrevkandidatar har ved behov òg rett til ein samtale med kontaktlærer eller instruktør om sosial utvikling og anna utvikling. Samtalen skal sjåast i samband med opplæringslova § 1-1 og overordna del i læreplanverket.»

❓ Bør det være én felles bestemmelse om samtale om utvikling?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

❓ Bør det presiseres at samtalen om sosial og annen utvikling gjelder ved behov?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

🔍 Bør det være opp til skolen hvem som skal ha samtalen om faglig utvikling?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

9. Underveisvurdering

9.1. Gjeldende rett

Bestemmelsene om underveisvurdering og egenvurdering står i forskrift til opplæringsloven § 3-11 og 3-12. Tilsvarende regler er gitt i forskrift til friskoleloven § 3-11 og § 3-12.

Gjeldende § 3-11 første og andre ledd i forskriften er utformet slik:

«Undervegsvurdering i fag skal brukast som ein reiskap i læreprosessen, som grunnlag for tilpassa opplæring og bidra til at eleven, lærlingen, praksisbrevkandidaten og lærekandidaten aukar kompetansen sin i fag. Undervegsvurderinga i fag, i orden og i åtfærd skal givast løpande og systematisk og kan vere både munnleg og skriftleg.

Undervegsvurderinga skal innehalde informasjon om kompetansen til eleven, lærlingen, praksisbrevkandidaten og lærekandidaten og gi rettleiing om korleis ho eller han kan utvikle kompetansen sin i faget.»

I forskriften § 3-12 står det at *«Eigenvurderinga er ein del av undervegsvurderinga, og formålet med eigenvurderinga er at eleven, lærlingen, praksisbrevkandidaten og lærekandidaten reflekterer over og blir bevisst på eiga læring. Eleven, lærlingen, praksisbrevkandidaten og lærekandidaten skal delta aktivt i vurderinga av eige arbeid, eigen kompetanse og eiga fagleg utvikling».*

9.2. Vår vurdering

9.2.1. Underveisvurdering er all vurdering før avslutningen av opplæringen

Vi mener det kan være nyttig å illustrere at all vurdering som skjer før avslutningen av opplæringen i fag vil være underveisvurdering. Dette viser et tydelig skille til definisjonen av sluttvurdering i dagens § 3-17. Vi foreslår at det tas inn i en ny bestemmelse om underveisvurdering.

Et av de viktigste formålene med underveisvurdering i fag er å fremme læring. Vi mener det er viktig å videreføre dette også i bestemmelsen om underveisvurdering for å understreke fokuset på underveisvurderingen som et middel for å lære å lære, jf. overordnet del.

9.2.2. Tydeliggjøre prinsippene for underveisvurdering

I praksis har omtalen av underveisvurderingen vært basert på fire hovedprinsipper som kan utledes av ulike deler av gjeldende regelverk. Prinsippene er forskningsbaserte, og internasjonalt anerkjente som sentrale prinsipper i læringsfremmende vurdering. Alle

prinsippene kommer fram av dagens forskrift, men i ulike bestemmelser. Vi mener derfor det er forbedringspotensial med tanke på hvor klart kjernen i undervisvurderingen kommer til uttrykk i bestemmelsene. Vi foreslår å endre på utformingen av bestemmelsen om undervisvurdering, både sett opp mot fagfornyelsen og av forenklingshensyn.

Vi foreslår at de fire prinsippene for undervisvurdering stilles opp i en punktliste, for å gjøre bestemmelsen lettere å lese. Eksisterende punktlistene i kap. 3 er utformet som bokstaver. Vi foreslår å følge denne logikken. Det er imidlertid viktig at det kommer fram at alle punktene er en del av undervisvurderingen, og at alle er viktige.

Punkt a. Være involvert i eget læringsarbeid

Det er i dag en egen bestemmelse om egenvurdering i forskriften § 3-12.

Refleksjon, motivasjon og egenvurdering får en del plass i overordnet del, og påvirker også i stor grad de enkelte læreplanene. Vi mener at egenvurderingen kommer best til uttrykk sammen med de andre prinsippene for undervisvurdering, og foreslår derfor å fjerne dagens egne bestemmelse om egenvurdering i § 3-12.

Det er viktig at betydningen av egenvurdering ikke blir mindre. Egenvurdering er en svært viktig del av det å lære å lære, og sentralt i dybdelæring. Det er også det prinsippet som skolene har meldt tilbake at de har hatt størst utfordringer med. Sluttrapporten fra satsingen på vurdering for læring 2010-2018 konkluderer med at det fortsatt er behov for å ha oppmerksomhet på læringsfremmende vurderingspraksis, og trekker fram elevinvolvering som et fortsatt utfordrende område. **Feil! Hyperkoblingsreferansen er ugyldig.**

Vi foreslår derfor at egenvurdering løftes fram som det første punktet/prinsippet i forskriften. Vi foreslår at punktet om egenvurdering formuleres slik at elever og lærlinger skal delta i vurderingen av eget arbeid og reflektere over egen læring og faglige utvikling. Selv om det ikke er like omfattende som dagens bestemmelse, mener vi at dette i stor grad dekker innholdet i dagens § 3-12, samtidig som det har en tettere sammenheng med fagfornyelsen og overordnet del.

Punkt b. Forstå hva man skal lære og hva som blir forventet

At målene for opplæringen skal være kjent, står i dag i forskriften § 3-1 fjerde ledd. Vi foreslår at dette flyttes til bestemmelsen om undervisvurdering og omformuleres noe. Begrepet «måla for opplæringa» har av flere blitt forstått som læringsmål i en lokal læreplan. Fagfornyelsen setter ingen krav til slike mål. Forskning viser at elevene vil ha en bedre forutsetning for å medvirke i egen læring når de forstår hva de skal lære og hva som er god måloppnåelse. **Feil! Hyperkoblingsreferansen er ugyldig.**

Punkt c. Få vite hva man mestrer

I forskriften § 3-11 andre ledd står det om å gi informasjon om elevene, lærlingene og praksisbrevkandidatenes kompetanse. Vi foreslår at dette omformuleres til å vise elevene hva de mestrer, altså gi elevene tilbakemelding om hva de kan underveis i opplæringen. Forskning viser at tilbakemeldinger har stor betydning for læring. Læreren eller instruktøren må tilpasse innhold og mengde tilbakemelding til der den enkelte elev eller lærling er i sin læringsprosess.

Punktet om at elevene, lærlingene, lære kandidatene og praksisbrevkandidatene skal få vite hva de mestrer har nær sammenheng med at de skal få veiledning om hvordan de kan utvikle seg.

Punkt d. Få veiledning om utvikling

I forskriften § 3-11 andre ledd står det at undervisvurderingen skal gi veiledning om hvordan elevene, lærlingene, lære kandidatene og praksisbrevkandidatene kan øke kompetansen sin i faget. Vi foreslår å videreføre dette som et eget punkt. Det er grunnleggende i forskningen om læringsfremmende vurdering at elever og lærlinger lærer

mer og blir mer motiverte når de får muligheten til å bruke tilbakemeldinger til å forbedre arbeidet eller prestasjonen sin. Tilbakemeldinger som peker framover, har størst effekt for læringen når de er en del av den daglige opplæringen og tilpasses den enkelte elev eller lærling.

9.2.3. Muntlig eller skriftlig vurdering

I dag står det at underveisvurderingen kan skje muntlig eller skriftlig, altså at det ikke er formkrav. Vi mener at en slik presisering er unødvendig i dag. Hvis ikke det står noe i bestemmelsen, vil det heller ikke være formkrav. Det kommer fram av bestemmelsen om halvårsvurdering at det skal gis en skriftlig vurdering med karakter. Dette er det eneste skriftlighetskravet i underveisvurderingen. Det gjelder ikke for lærlinger, lære kandidater og praksisbrevkandidater, som kun skal ha halvårsvurdering uten karakter.

Vi har fått tilbakemelding om at ikke alle kommuner/fylkeskommuner er klar over dette, og krever et visst antall skriftlige vurderinger i løpet av opplæringen. Dette kan komme av formuleringen «muntleg eller skriftleg», eller at ikke alle har fått med seg at kravet om at underveisvurderinga skulle være «grunnlagt» ble tatt ut av forskriften i 2015.

Av hensyn til tidstyver i lærernes arbeidshverdag mener vi det er viktig å presisere at skriftlig halvårsvurdering med karakter er det eneste formelle kravet som følger direkte av forskriften. Vi foreslår også å ta ut av forskriften at underveisvurderingen kan være både muntlig og skriftlig. Det må også understrekes i merknadene til bestemmelsen at det ikke er formkrav til underveisvurdering uten karakter.

9.2.4. Løpende og systematisk

Da underveisvurderingen først ble tatt inn i forskriften var det behov for å presisere at denne skulle skje «løpende og systematisk». Begrepene sikter til at underveisvurderingen skal være en integrert og kontinuerlig del av opplæringen i fag, og ikke situasjoner som er isolert fra den daglige undervisningen.

I dag er underveisvurderingen mye mer innarbeidet enn da dette ble tatt inn i forskriften. Vi har fått tilbakemelding om at begrepet «løpende» kan tolkes som at lærerne hele tiden må vurdere elevene, og at systematisk viser til at all underveisvurdering må planlegges. Dette er ikke intensjonen. Det må være åpning for at elevene og lærlingene vurderes der lærerne/instruktørene mener det er naturlig i opplæringen, uten at det nødvendigvis er planlagt eller skjer med faste og avtalte mellomrom. Dette henger sammen med lærerens/instruktørens frihet til å velge innhold og metode.

Vi foreslår at det tas inn i forskriften at underveisvurderingen er en integrert del av opplæringen. Dette skal vise at underveisvurdering skjer hele tiden, og ikke kun gjennom testing, eller situasjoner som er isolert fra daglig undervisning **Feil!**

Hyperkoblingsreferansen er ugyldig.

9.2.5. Tilpasset opplæring

I forskriften § 3-11 står det at underveisvurderingen skal brukes som grunnlag for tilpasset opplæring. Dette har sammenheng med opplæringsloven § 1-3 om at opplæringen skal tilpasses den enkeltes evner og forutsetninger. Overordnet del omtaler også tilpasset opplæring i underveisvurderingen flere steder. Der står det bl.a. at «Å gi rom for dybdelæring forutsetter at skolen tar hensyn til at elevene er forskjellige og lærer i ulikt tempo og med ulik progresjon. [...] God vurdering, der forventningene er tydelige og eleven deltar og blir hørt

underveis i læringsarbeidet, er en nøkkel til å tilpasse undervisningen.»**Feil!**
Hyperkoblingsreferansen er ugyldig.Feil! Hyperkoblingsreferansen er ugyldig.

9.2.6. Tilfredsstillende utbytte

I forskriften § 3-11 fjerde ledd står det at læreren i underveisvurderingen skal vurdere om eleven har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, med henvisning til § 5-1 og § 5-4 om spesialundervisning. Vilkåret for spesialundervisning er nettopp at elevene ikke får tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Vi mener det er viktig å beholde dette punktet, og foreslår ingen endringer i dette.

9.3. Vårt forslag

Vi foreslår å omstrukturere og tydeliggjøre bestemmelsen om underveisvurdering, blant annet ved å oppstille prinsippene for underveisvurdering i punkter.

De fleste formuleringene er nye, men mye av innholdet er videreført. Det er nytt at det står at all vurdering som skjer før avslutningen av opplæringen er underveisvurderingen. Det er også nytt at det ikke står noe om at underveisvurderingen kan være muntlig eller skriftlig. «Løpande og systematisk» er erstattet med «ein integrert del av opplæringa».

Forslag til ny § 3-10 skal lyde:

« § 3-10 Undervegsvurdering i fag

All vurdering som skjer før avslutninga av opplæringa er undervegsvurdering.

Undervegsvurdering i fag skal vere ein integrert del av opplæringa, og skal brukast til å fremje læring, tilpasse opplæringa og auke kompetansen i fag.

I undervegsvurderinga skal elevar, lærlingar, lærekandidatar og praksisbrevkandidatar

a) delta i vurderinga av eige arbeid og reflektere over eiga læring og faglege utvikling

b) forstå kva dei skal lære og kva som blir venta av dei

c) få vite kva dei meistrar

d) få rettleiing om korleis dei kan arbeide vidare for å utvikle kompetansen sin

Undervegsvurderinga skal nyttast til å vurdere om eleven har tilfredsstillande utbytte av opplæringa, jf. opplæringslova § 5-1. Lærekandidatar og elevar med individuell opplæringsplan skal ha undervegsvurdering i samsvar med den opplæringsplanen som er utarbeidd for dei, jf. opplæringslova § 5-5 første ledd.»

? Mener dere det blir tydelig å stille opp de fire prinsippene for underveisvurdering i en punktliste i samme paragraf?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Kan det tas ut av forskriften at underveisvurderingen kan være både muntlig og skriftlig?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Kan begrepene løpende og systematisk tas ut av forskriften og erstattes av at underveisvurderingen skal være en integrert del av opplæringen?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Har dere andre innspill til forslaget til forskriftstekst?

Ingen kommentar fra instansen

10. Standpunktkarakter

10.1. Gjeldende rett

I forskriften § 3-18 første og andre ledd står det:

«Standpunktkarakterer er karakterer som blir gitt ved avslutninga av opplæringa i fag, og som skal førast på vitnemålet.

Standpunktkarakteren må baserast på eit breitt vurderingsgrunnlag som samla viser den kompetansen eleven har i faget, jf. § 3-3 og 3-16. Eleven skal vere kjend med kva det blir lagt vekt på i fastsetjinga av hennar eller hans standpunktkarakter.»

I § 3-16 i kap. om underveisvurdering står det:

«Undervegsvurderinga skal fremje lærling og gi eleven høve til å forbetre kompetansen sin gjennom opplæringstida i faget. Den kompetansen eleven har vist undervegs i opplæringa er ein del av grunnlaget for vurderinga når standpunktkarakteren i fag skal fastsetjast, jf. § 3-3 og § 3-18.»

10.2. Vår vurdering

10.2.1. Samlet kompetanse

Mens læreren underveis ofte kan veksle mellom å vurdere elevens kunnskaper, ferdigheter og kompetanse i de ulike delene av faget hver for seg og i sammenheng, handler standpunktvurdering om å binde disse kunnskapene og ferdighetene sammen og se etter hvilken samlet kompetanse eleven har oppnådd. Det betyr ikke at de ferdighetene, kunnskapene eller delkompetansene eleven har vist underveis er irrelevante for standpunktkarakteren, men at læreren må vurdere hvordan informasjonen har relevans for den samlede kompetansen i faget.

Det er viktig å holde fast på at standpunktkarakteren skal vise den samlede kompetansen. Vi foreslår å gjøre dette enda tydeligere enn i dagens bestemmelse.

10.2.2. Bredt vurderingsgrunnlag

Vi har fått flere innspill på at begrepet «bredt vurderingsgrunnlag» i gjeldende forskrift § 3-18 er uklart. I merknadene står det at man i begrepet «bredt» legger at eleven skal få vist sin kompetanse på ulike måter og i ulike sammenhenger.

I overordnet del står det at i «arbeidet med fagene skal elevene møte oppgaver og delta i varierte aktiviteter av stadig økende kompleksitet. Dybdelæring i fag innebærer å anvende kunnskaper og ferdigheter på ulike måter.» **Feil! Hyperkoblingsreferansen er ugyldig.** Fordi kompetansemålene i et fag beskriver ulike kunnskaper, ferdigheter og kompetanse elevene skal mestre, krever det at læreren bruker varierte vurderingsmåter for å få informasjon om elevens læring. For eksempel vil det i deler av et fag være relevant å bruke en skriftlig vurderingsform, mens dette ikke er relevant for andre kompetansemål i faget. Læreren observasjon av elevene, samtaler og dialog vil også være med å gi læreren kunnskap om elevens utvikling.

Vi foreslår at det skal stå i bestemmelsen om standpunktkarakter at eleven skal få mulighet til å vise kompetansen sin på flere og varierte måter. Dette skal erstatte begrepet «bredt vurderingsgrunnlag».

10.2.3. Føres på vitnemålet

I dagens § 3-18 står det at standpunktkarakteren skal føres på vitnemålet. Dersom vitnemålskravene ikke er oppfylt, har eleven ikke krav på vitnemål og da stemmer ikke dette. Vi foreslår derfor å ta det ut av bestemmelsen. Dette må også ses i sammenheng med at vi i høringsnotat 4 foreslår at det tydeliggjøres i ny § 3-14 at alle sluttvurderinger skal føres på dokumentasjonen. Vi mener det er mer presist at det står i ny § 3-14 at alle sluttvurderinger skal føres på dokumentasjonen. Det vises da til alle former for dokumentasjon som er fastsatt i delkapittel VI. Vi mener dette blir mer presist enn kun å vise til vitnemål, som bare er én form for dokumentasjon.

10.2.4. Sammenhengen mellom underveisvurdering og standpunktkarakter

Paragraf 3-16 ble tatt inn i forskriften i 2015. Bakgrunnen for bestemmelsen var å oppfordre til jevn innsats gjennom året ved å tydeliggjøre at underveisvurderingen er en del av den samlede vurderingen læreren gjør når standpunktkarakteren fastsettes. Tilbakemeldingene på bestemmelsen i høringen var stort sett positive. I etterkant er det imidlertid flere som viser til at denne bestemmelsen har vært tolket noe ulikt.

Vi mener det kan være hensiktsmessig å flette det som i dag står i § 3-16 inn i en ny bestemmelse om standpunktkarakter. Departementet viser i Meld.St. 28 (2015-2016) til at kvalitativt god underveisvurdering skal bidra til å gjøre standpunktvurderingen mer forutsigbar både for lærer og elev. De viser til at tiltak som styrker underveisvurderingen derfor også vil styrke standpunktvurderingen. Vi mener bestemmelsen har størst sammenheng med hva standpunktkarakteren skal være og bygge på, og at det dermed ikke er naturlig at denne står i delkapittelet om underveisvurdering.

At underveisvurderingen skal fremme læring og gi mulighet til utvikling/forbedring er tatt inn i forslaget til bestemmelse om underveisvurdering og i formålet med vurderingen. Vi mener derfor det er unødvendig å gjenta dette.

Ellers står det i § 3-16 at «Den kompetansen eleven har vist undervegs i opplæringa er ein del av grunnlaget for vurderinga når standpunktkarakteren i fag skal fastsetjast». I merknadene til bestemmelsen er det understreket at det skal gjøres en totalvurdering av kompetansen, noe som innebærer at det ikke er anledning til å legge sammen karakterer fra underveisvurderingen og gi en standpunktkarakter som er et gjennomsnitt av karakterene. I merknadene står det også at denne bestemmelsen henger sammen med at eleven tidlig skal få vite hva som inngår i grunnlaget for vurdering til standpunkt. Dette er klargjøringer vi mener det er viktig å beholde i merknadene til bestemmelsen.

Vi foreslår at bestemmelsen beholdes som i dag med noen få tilpasninger. Vi foreslår at det vises til vurderingen i stedet for grunnlaget for vurderingen. Dette har sammenheng med at grunnlaget for vurderingen er kompetansemålene. Vi foreslår også at det står «i løpet av» i stedet for «undervegs». Dette er ikke ment som en realitetsendring.

10.3. Vårt forslag

Vi foreslår både å omstrukturere og endre på bestemmelsen om standpunktkarakter i fag. Det er nytt at det står at eleven skal få vise sin kompetanse på flere og varierte måter. Dette er ment å erstatte bredt vurderingsgrunnlag. Vi foreslår også at dagens § 3-16 oppheves, og at deler av innholdet tas inn i ny bestemmelse om standpunktkarakter i fag.

Forslag til ny § 3-15 første og andre ledd skal lyde:

«Ein standpunktkarakter skal vere uttrykk for den samla kompetansen eleven har i faget ved avslutninga av opplæringa.

Eleven skal vere kjend med kva det blir lagt vekt på i fastsetjinga av hennar eller hans standpunktkarakter. Eleven skal ha fått høve til å vise kompetansen sin på fleire og varierte måtar. Kompetanse som eleven har vist i løpet av opplæringa, er ein del av vurderinga når standpunktkarakteren skal fastsetjast.»

? Kan begrepet «breitt vurderingsgrunnlag» erstattes med at «eleven skal ha fått høve til å vise sin kompetansen sin på fleire og varierte måtar»?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Bør deler av innholdet i dagens § 3-16 flyttes over til bestemmelsen om standpunktkarakter?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

11. To fagpersoner ved gjennomføring av realkompetansevurdering

11.1. Gjeldende rett

Forskrift til opplæringsloven § 4-13 omhandler realkompetansevurdering. Det står ingenting i gjeldende regelverk om hvem/hvor mange som skal gjennomføre denne vurderingen.

Direktoratet har i «Nasjonale retningslinjer for realkompetansevurdering» vist til at det kan være nødvendig med mer enn en fagperson for å sikre påliteligheten og at realkompetansevurderingen gjennomføres på et forsvarlig grunnlag. **Feil!**

Hyperkoblingsreferansen er ugyldig.

Mer spesifikt går det fram i en tydeligere anbefaling for realkompetansevurdering på Vg3-nivå i lærefag at «Direktoratet mener at ved realkompetansevurdering på Vg3-nivå i lærefag i yrkesfaglige utdanningsprogrammer bør vurderingen foretas av minst to personer som har formell faglig kompetanse innenfor fagområdet, og har oppdatert arbeidslivserfaring i faget.»

11.2. Vår vurdering

På bakgrunn av anbefalingene direktoratet har gitt kjenner vi til at noen fylkeskommuner gjennomfører realkompetansevurdering med to fagpersoner innenfor fag- og yrkesopplæring.

I prosjektet «Fagbrev på jobb» gjennomførte Rogaland fylkeskommune en utprøving med to fagpersoner i alle vurderinger. Fagpersonene meldte tilbake at de mente at å jobbe to og to ga bedre kvalitet på vurderingsarbeidet. Oppsummert mente de at å være to gjør at

- man oppnår en bedre og mer lik realkompetansevurdering
- fagpersonene får mulighet til å korrigere hverandre
- det er enklere å oppfatte nyansene i det som blir sagt
- det mulig å drøfte tvilstilfeller
- fagpersonene blir tryggere

Det har alltid vært to fagpersoner (eksaminator og sensor) som har gjennomført muntlig eksamen. Selv om en muntlig eksamen og en realkompetansevurdering er to ganske forskjellige vurderingsformer, er det naturlig å stille samme krav til gjennomføringen mht. forsvarlighet og kvalitet. At det formelt sett bare er krav om en fagperson for å gjennomføre realkompetansevurderingen, kan henge sammen med at realkompetansevurderingen opprinnelig ikke var tenkt som en sluttvurdering, men mer som metode for å finne ut hvilket nivå opplæringen skulle starte på. Nå er det ikke uvanlig at en kandidat kan få godkjent et helt fag som en sluttvurdering etter realkompetansevurdering. Det er da naturlig å stille det samme krav til antall fagpersoner som gjennomfører vurderingen.

Vi foreslår å ikke kun skrive at vurderingen skal skje i «faget», fordi det kan oppfattes som kompetansen må foreligge i enkeltfag og fordi det da kan være vanskelig å skaffe fagpersoner, særlig på små fagområder.

11.3. Vårt forslag

Vi foreslår å forskriftsfeste i ny § 4-6 et krav om at skoleeier benytter to fagpersoner når de gjennomfører realkompetansevurdering for å åpne for tolkningsfellesskap og sikre økt kvalitet og likere gjennomføring i hele landet.

? Bør det forskriftsfestes at skoleeier skal benytte seg av to fagpersoner ved realkompetansevurdering?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

12. Økonomiske og administrative konsekvenser

Verken forslaget til endringer i formålet for vurdering, grunnlaget for vurdering, underveisvurdering eller sluttvurdering skal ha økonomiske eller administrative konsekvenser i seg selv. Det gjelder trolig også forslaget til endringer i samtale om utvikling. Dersom karakteren i orden og oppførsel oppheves, må skolene endre på systemet sitt når det gjelder bl.a. føring og klage på disse karakterene. Det vil derfor trolig bli noe rimeligere enn dagens ordning. På den annen side innebærer et slikt forslag at lærerne må ha noe bedre oppfølging av orden og oppførsel enn i dag.

Implementering av endringer i forskriften må ses i sammenheng med implementering av nytt læreplanverk som følge av fagfornyelsen. Det innebærer at de administrative konsekvensene må ses i sammenheng med dette.

Et forskriftsfestet krav til at to personer gjennomfører realkompetansevurderingen vil innebære både administrative og økonomiske konsekvenser. Ifølge SSB ble 2300 personer realkompetansevurdert i 2018. Ifølge Lied-utvalget var det 3500 personer som ble realkompetansevurdert i perioden 1.oktober 2017 – 30. september 2018. Fylkeskommunene har utarbeidet en veiledende oversikt som bl.a. brukes når NAV kjøper en realkompetansevurdering. Denne tilsier en gjennomsnittspris på 6000 kr per vurdering for yrkesfag og 4000 kr for fellesfag.

Ca. 80 % av vurderingene er gjennomført på yrkesfag og tilsvarende 20 % på fellesfag. Dette kan bety at utgiftene til gjennomføring av realkompetansevurdering vil kunne øke med ca. 18 - 20 mill. hvis alle vurderinger skal foregå med to fagpersoner til stede.

? Ser dere andre økonomiske eller administrative konsekvenser av forslagene?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

Generell kommentar

Ingen kommentar fra instansen

Fotnoter

1. Overordnet del punkt 3.2
2. Meld.St.28 (2015-2016) punkt 5.1
3. <https://laringsmiljosenteret.uis.no/om-laringsmiljosenteret/nyheter-og-presse/gode-erfaringer-med-a-fjerne-karakterer-i-orden-og-atferd-article136595-21227.html>
4. <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/erfaringer-fra-nasjonal-satsing-pa-vurdering-for-laring-2010-2018/4.-fortsatt-behov-for-a-videreutvikle-praksis/>
5. Black and Wiliam: Inside the Black Box: Raising Standards Through Classroom Assessment, 1998:6
6. <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/erfaringer-fra-nasjonal-satsing-pa-vurdering-for-laring-2010-2018/1.innledning/#1.2-hva-betyr-vurdering-for-laring-i-satsingen>
7. <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/overordnet-del/>
8. NOU-2016-14 «Mer å hente».
9. 2.2 om Kompetanse i fagene
10. Nasjonale retningslinjer for realkompetansevurdering for voksne i videregående opplæring s.32 og 35